

Sveta Nedelja

Slika pove več kot cel kup besed.
Slika je bila prva zabeležena poved.
Slika naredi večji vtis kot zapis.
In ker so, preden je zavladal tisk,
brali redki, je bila slika dolgo tudi edina,
ki je ljudstvu lahko nekaj vidno in trajno sporočila.

Ker je vmes prišla pisava že precej iz mode
in danes v sporočilih zmeraj bolj prevladujejo podobe,
bi ta freska, če bila bi svežih barv in cela,
lahko z velikega displeja sredi mesta žarela,
a se bojim, da bi nobenega učinka ne imela.

Kako so se takrat držali pravil, na srečo ne vem,
ker sem prišel na svet šele pol tisočletja zatem,
a za danes vem, da bi težko prepovedali ljudem,
da se v nedeljo odrečejo svojim najljubšim rečem,
pa čeprav bi jim rekli, da Jezusa žali,
če bodo v nedeljo spet svoj avto prali.
Česar sicer ni bilo na freski najbrž niti tam,
kjer je nedeljske grehe že čas odzobal stran,
a prizori, ki so ostali, nam povejo, da na dan,
ki je namenjen Bogu, mora vse posvetno stran,
da se le moli in časti Boga
brez dela, športa in biznisa.

Zato vsak človek, ki ne želi,
da zaradi njega Jezus trpi,
ne sme počet v nedeljo nič,
sicer ga spodaj desno čaka hudič
na vhodu v pekel, ki ga požre,
da se potem vso večnost cvre.

Janez Ljubljanski, *Sveta Nedelja*, 1455–1460

slikar

Janez Ljubljanski se je izšolal v delavnici svojega očeta Friderika Beljaškega na Koroškem, potem pa ustanovil svojo **slikarsko delavnico v Ljubljani** in po njej dobil ime. S freskami je poslikaval cerkve v osrednjem delu Slovenije. Naročila je dobival iz samostanskih (Stična) in iz plemiških (Turjaški) krogov. V **listni maski** na stropu podružnične cerkve sv. Petra v Kamnem Vrhu nad Ambrusom je domnevno naslikal svoj avtoportret.

TISTEGA SLIKARJA KAR ZBRIŠITE
S SV. NEDELJE.

DOKLER VAS
PLAČUJEMO MI,
BOŠTE SLIKALI
VSE DNI V
TEDNU.

trpeči Kristus

Na sredini vidimo celopostavnega stoječega Kristusa, ki nam **kaže rane**, nastale pri križanju. Ob njegovi postavi so **osebe in predmeti**, ki so mu povzročili **trpljenje**. Med doprsnimi podobami zgoraj prepoznamo sv. Petra s petelinom, Pilata, ki si umiva roke, Pilatovo ženo, bradatega Juda Iškarijota, vélikega duhovnika z raztrganim plaščem in rablja, ki Kristusu pljuva v obraz. V levem zgornjem kotu se prikazuje Bog Oče, ki kaže na Sina.

vzporedana opravila

V devetih vzporednih vodoravnih pasovih se nizajo **vsakdanja dela**, ki jih verniki ne smejo opravljati ob nedeljah. To je namreč dan, ko naj se ljudje posvetijo molitvi in mislijo na Boga, zato je ta prizor dobil ime Sveta Nedelja. Prvotno je bilo naslikanih **petdeset prizorov**, trije se niso ohranili, nekatere pa težje razberemo. Med opravili prepoznamo na levi strani na primer: lov in ribolov, krtačenje konja in kopanje v kadi, na desni pa: pripravo kruha, predenje niti, tkanje in **barvanje platna**, popivanje, kartanje in kockanje, ljubimkanje ... Naslikani so tudi krojač, čevljar, mesar, zidar in kamnosek pri delu. Freska je tako tudi dragocena ilustracija življenja in **obrti** v srednjem veku.

peklenško žrelo

Desno spodaj vidimo, kaj čaka tiste, ki ne spoštujejo cerkvenih pravil. Razgaljeni pogubljeni so vkljeni v verigo in od vlečeni v peklenško žrelo. Prvotno je freska kakor velik **razglasni plakat** krasila fasado cerkve, naslikana je bila na fasadi desno od glavnega vhoda, in ko je bila nova, njene barve pa še sveže, je s svojim **moralnim opozorilom** vsaj od daleč nagovarjala tudi tiste, ki ob nedeljah niso prihajali v cerkev.

